

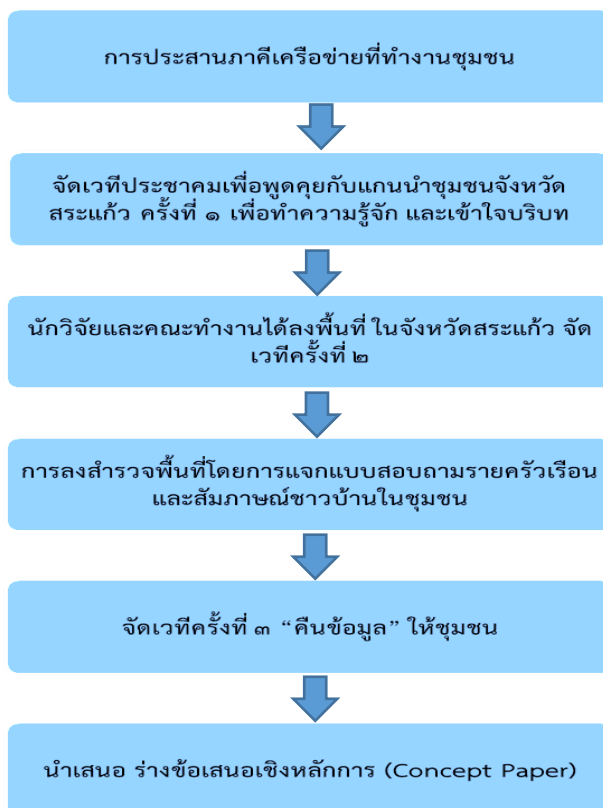
คู่มือนักวิจัย

การพัฒนาโจทย์วิจัยท้องถิ่น (ฉบับย่อ)

ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งพัฒนาท้องถิ่น มีนโยบายร่วมกันในการใช้องค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคน พัฒนาชุมชน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง เน้นการดำเนินงานแบบบูรณาการพันธกิจ 4 ด้าน สำหรับการพัฒนางานวิจัยเพื่อให้เป็นที่พึ่งกับท้องถิ่น อาจารย์นักวิจัยต้องประยุกต์ศาสตร์ความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ในการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และเน้นผ่านกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ และการได้มาซึ่งข้อเสนอโครงการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ความสำคัญกับการร่วมพัฒนาชุมชน ผ่านกระบวนการวิจัยแบบบูรณาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนอยู่ดี มีสุข คุณภาพชีวิตดี และได้จัดทำคู่มือนักวิจัย (การพัฒนาโจทย์/ตั้งโจทย์ การทำงานกับหน่วยงาน/ชุมชน) เพื่อเป็นแนวทางให้กับอาจารย์ที่มีความสนใจการเรียนรู้เพื่อทำงานวิจัยเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ฉบับย่อนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินการร่วมกันของคณะวิจัย สำหรับ “การดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของ มรภ.และสสส.และเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสระแก้ว” ซึ่งได้จากการพัฒนากระบวนการในโครงการความร่วมมือของ มรภ.วไลยอลงกรณ์ กับ สกว. และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

ตัวแบบกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

1. การประสานภาคีเครือข่ายที่ทำงานชุมชนให้คำแนะนำพื้นที่ทำงาน และประสานไปยังแกนนำในพื้นที่เพื่อทำความรู้จักก่อนที่จะเข้าไปในชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาคการเกษตร ภาคการศึกษา ภาคสาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

2. จัดเวทีประชาคมเพื่อพูดคุยกับแกนนำชุมชน ให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้นำชุมชนท้องถิ่นและนักวิจัย สิ่งสำคัญที่สุดคือ นักวิจัยได้ทราบบริบทของชุมชน และนำข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยกลับมาวิเคราะห์เพื่อเป็นองค์ประกอบ และข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับจากการจัดประชาคมนำไปสู่การพัฒนาโจทย์วิจัย

3. นักวิจัยและคณะทำงานได้ลงพื้นที่ ในจังหวัดสระแก้ว ครั้งที่ 2 เพื่อจัดทำเวทีประชาคม โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากครั้งแรกที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแกนนำชุมชน สำหรับครั้งที่ 2 นี้จะมีกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนักวิจัยจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และมีความหลากหลายของแหล่งที่มาของข้อมูล เช่น ครั้งที่ 2 อาจจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาคการเกษตร ภาคการศึกษา ภาคสาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือ กลุ่มข้าราชการ เป็นต้น

ทั้งนี้เพื่อสอบถามถึงสภาพบริบทในพื้นที่ สภาพปัญหาของพื้นที่ และความต้องการของชุมชนในเบื้องต้น หรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งจะทำให้นักวิจัยได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักวิจัย และชุมชน อันจะนำมาสู่ข้อมูลประเด็นปัญหา และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อเกิดโจทย์วิจัยที่ชัดเจน หลังจากลงพื้นที่ ทั้งสองครั้ง โดยนำข้อมูลทั้งสองครั้งกลับมาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของการพื้นที่เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย เช่น

- 3.1) การบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
- 3.2) เกษตรกรรมยั่งยืน
- 3.3) การเรียนรู้เด็กและเยาวชน
- 3.4) การดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน
- 3.5) ทูทางวัฒนธรรม/ทูทางสังคม
- 3.6) มีกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกัน

4. มีการลงสำรวจพื้นที่โดยการแจกแบบสอบถามรายครัวเรือน และสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของตำบลต่างๆ จังหวัดสระแก้ว การสำรวจครั้งนี้เป็นการลงสำรวจเบื้องต้น ในแบบ focus group และวางแผนในการสำรวจเพิ่มเติมในขั้นตอนการวิจัย เกี่ยวกับ รายครัวเรือน เพื่อเก็บข้อมูลประชากร รายรับรายจ่าย ทูทางสังคม ทูทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วม ปัญหาชุมชน อาชีพ และบริบทชุมชนโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหา เมื่อสำรวจข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำกลับมาวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่ **การคืนข้อมูลให้กับชุมชนต่อไป**

5. จุดสำคัญของการได้โจทย์วิจัยคือ “การคืนข้อมูล” เบื้องต้น จากการจัดเวทีประชาคมพูดคุย 2 ครั้ง การลงสำรวจพื้นที่จริง และสามารถนำข้อมูลต่างกับมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะนำข้อมูลเหล่านั้น กลับมาคืนข้อมูลให้ชุมชน โดยการจัดเวทีประชาคม เพื่อคืนข้อมูลให้ชุมชนได้ทราบถึงสถานการณ์ของปัญหาชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเล็งเห็นความสำคัญที่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและนำไปสู่การสร้างโจทย์วิจัยร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักวิจัย

สำหรับการดำเนินการ

ภายใต้ความร่วมมือของ “มรภ. สสส. และ เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” นี้ ผู้วิจัยมีแผนการต้องดำเนินการการลงเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจรายครัวเรือน เพิ่มเติมก่อนการวิจัย และนักวิจัยต้องร่วมมือกับชุมชน เพื่อสร้างนักวิจัยชุมชนอย่างน้อยพื้นที่ละ 1 คน ตลอดจนการวิจัยครั้งนี้จะต้องมีนักศึกษาที่มีส่วนร่วมอย่างน้อยร้อยละ 80 จากจำนวนโครงการ

6. นำเสนอ ร่างข้อเสนอเชิงหลักการ (Concept Paper) ส่งให้สถาบันวิจัยและพัฒนาภายในวันที่ 16 มีนาคม 2560 เพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน แล้วดำเนินขั้นตอนต่างๆ จนกระทั่งเป็นข้อเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และทำสัญญาให้แล้วเสร็จภายใน 31 มีนาคม 2560